

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 3. maaliskuuta 2021
(OR. en)

Toimielinten välinen asia:
2018/0331(COD)

14308/20
ADD 1

CT 122
ENFOPOL 355
COTER 121
JAI 1135
CYBER 285
TELECOM 281
FREMP 149
AUDIO 70
DROIPEN 127
CODEC 1412

EHDOTUS NEUVOSTON PERUSTELUIKSI

Asia: Neuvoston ensimmäisessä käsittelyssä vahvistama kanta EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEN antamiseksi verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta
– Ehdotus neuvoston perusteluiksi

I JOHDANTO

1. Komissio toimitti 12. syyskuuta 2018 neuvostolle ja Euroopan parlamentille edellä mainitun ehdotuksen¹ asetukseksi verkossa tapahtuvan terroristisen sisällön levittämisen estämisestä. Ehdotuksen oikeusperusta on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artikla [lainsäädännön lähentäminen], ja ehdotus käsitellään tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.
2. Neuvosto kuuli Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa (ETSK) 24. lokakuuta 2018 päivätyllä kirjeellä. Se antoi ehdotuksesta lausuntonsa joulukuun täysistunnossaan 12. joulukuuta 2018².
3. Neuvosto sopi 6. joulukuuta 2018 terroristista verkkosisältöä koskevasta yleisnäkemyksestä³, joka muodosti valtuutuksen Euroopan parlamentin kanssa tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä käytäviin neuvotteluihin.
4. Euroopan tietosuojavaltuutettu lähetti 12. helmikuuta 2019 asetusehdotusta koskevia "virallisia kommentteja" Euroopan parlamentille, komissiolle ja neuvostolle⁴. Samana päivänä Euroopan unionin perusoikeusvirasto antoi Euroopan parlamentin 6. helmikuuta 2019 esittämästä pyynnöstä ehdotusta koskevan lausunnon⁵.
5. Euroopan parlamentti vahvisti 17. huhtikuuta 2019 ensimmäisen käsittelyn kantansa⁶ komission ehdotukseen. Kannassa esitettiin 155 tarkistusta komission ehdotukseen. Äänestyksessä äänet jakautuivat seuraavasti: 308 puolesta, 204 vastaan, 70 pidättyi äänestämästä.

¹ 12129/18 + ADD 1–3.

² EUVL C 110, 22.3.2019, s. 67 (15729/19).

³ 15336/18.

⁴ Viite: 2018-0822 D2545 (WK 9232/2019).

⁵ Perusoikeusviraston lausunto 2/2019 (WK 9235/2019).

⁶ Ks. 8663/19 (toimielinten välisten suhteiden osaston ilmoitus pysyvien edustajien komitealle Euroopan parlamentin ensimmäisen käsittelyn tuloksista); parlamentin valtuutus vahvistettiin täysistunnossa 10.–11. lokakuuta 2019.

6. Neuvosto ja Euroopan parlamentti aloittivat lokakuussa 2019 neuvottelut sopimukseen pääsemiseksi toisen käsittelyn varhaisessa vaiheessa. Neuvottelut saatiin menestyksekkäästi päätökseen 10. joulukuuta 2020, jolloin Euroopan parlamentti ja neuvosto pääsivät alustavaan yhteisymmärrykseen kompromissitekstistä.
7. Pysyvien edustajien komitea (Coreper II) tarkasteli 16. joulukuuta 2020 lopullista kompromissitekstiä ja vahvisti sen alustavasti Euroopan parlamentin kanssa saavutettavaa yhteisymmärrystä silmällä pitäen.⁷
8. Euroopan parlamentin kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta (LIBE) vahvisti kompromissin 11. tammikuuta 2021. LIBE-valiokunnan puheenjohtaja lähetti 13. tammikuuta pysyvien edustajien komitean (Coreper II) puheenjohtajalle kirjeen ilmoittaakseen, että jos neuvosto toimittaa virallisesti Euroopan parlamentille kantansa siinä muodossa kuin se on kyseisen kirjeen liitteessä, hän suosittelee täysistunnolle, että neuvoston kanta hyväksytään tarkistuksitta Euroopan parlamentin toisessa käsittelyssä lingvistijuristien viimeisteltyä sen⁸.

⁷ 12906/20.

⁸ 5634/21.

II TAVOITE

9. Asetuksessa säädetään selkeästä oikeudellisesta kehyksestä, jossa asetetaan jäsenvaltioille ja säilytyspalvelun tarjoajille vastuu puuttua terroristisen verkkosisällön levittämiseen tähtääviin säilytyspalveluja koskeviin väärinkäytöksiin, varmistaa digitaalisten sisämarkkinoiden moitteeton toiminta ja parantaa luottamusta verkkoympäristöön ja sen turvallisuutta. Asetuksessa pyritään erityisesti selkeyttämään säilytyspalvelun tarjoajien vastuuta palvelujensa turvallisuuden varmistamisesta ja terroristiseen verkkosisältöön puuttumisesta, sen tunnistamisesta, sen poistamisesta tai siihen pääsyn estämisestä nopeasti ja tehokkaasti. Sillä luodaan uusi ja tehokas toimintaväline terroristisen sisällön poistamiseksi mahdollistamalla rajatylittävien poistamismääräysten antaminen. Lisäksi tavoitteena on säilyttää suojatoimia perusoikeuksien suojelun varmistamiseksi; näihin oikeuksiin kuuluvat sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus avoimessa ja demokraattisessa yhteiskunnassa ja elinkeinovapaus. Asetuksessa säädetään terroristisen sisällön poistamisesta tunnin kuluessa poistamismääräyksen vastaanottamisesta, ja vahvistetaan verkkoalustojen vastuu tällaisen sisällön poistamisen varmistamisessa. Oikeudellisen muutoksenhaun, jonka takaa oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoihin, lisäksi asetuksessa otetaan käyttöön useita suojatoimia ja valitusmekanismeja.
10. Kunkin jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi tai toimivaltaiset viranomaiset voivat antaa poistamismääräyksen mille tahansa säilytyspalvelun tarjoajalle, joka tarjoaa palveluja EU:ssa. Sen jäsenvaltion toimivaltaisella viranomaisella tai toimivaltaisilla viranomaisilla, jossa säilytyspalvelun tarjoajan päätoimipaikka sijaitsee, on oikeus – myös säilytyspalvelun tarjoajien tai sisällöntarjoajien perustellusta pyynnöstä – arvioida poistamismääräys, jos poistamismääräyksen katsotaan rikkovan itse asetusta tai Euroopan unionin perusoikeuskirjassa vahvistettuja perusoikeuksia vakavasti tai ilmeisesti. Jäsenvaltioiden olisi hyväksyttävä säännöt velvoitteiden rikkomisiin sovellettavista seuraamuksista ottaen huomioon muun muassa rikkomisen luonteen ja kyseessä olevan yrityksen koon.

III NEUVOSTON ENSIMMÄISEN KÄSITTELYN KANNAN ANALYSOINTI

YLEISTÄ

11. Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat neuvotelleet päästäkseen sopimukseen toisessa käsittelyssä neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan perusteella, jonka parlamentti voisi hyväksyä sellaisenaan. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa asetuksesta verkossa tapahtuvan terroristisen sisällön levittämisen estämisestä on otettu täysin huomioon neuvoston ja Euroopan parlamentin saavuttama kompromissi, joka saatiin aikaan komission avustuksella.

YHTEENVETO TÄRKEIMMISTÄ KYSYMYKSISTÄ

12. Euroopan parlamentin pyynnöstä asetuksen nimeksi muutettiin "asetus verkossa tapahtuvan terroristisen sisällön levittämiseen [...]puuttumisesta".
13. "Terroristisen sisällön" määritelmä on yhdenmukainen terrorismintorjuntadirektiivin⁹ asiaankuuluvien rikosten määritelmien kanssa. Soveltamisalan osalta neuvoston ensimmäisen käsittelyn kanta kattaa aineiston, jota levitetään yleisölle eli mahdollisesti rajattomalle henkilömäärälle. Aineistoa, jota levitetään opetus-, journalismi-, taide- tai tutkimustarkoituksessa tai tiedotuskampanjoissa terroritoiminnan ehkäisy- tai torjuntatarkoituksessa ei pitäisi katsoa terroristiseksi sisällöksi. Tähän kuuluu myös sisältö, jossa esitetään kärkeviä tai kiistanalaisia mielipiteitä julkisessa keskustelussa arkaluonteisista poliittisista kysymyksistä. Aineiston levittämisen todellinen tarkoitus on arvioitava. Lisäksi on täsmennetty, että asetus ei vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa tarkoitettuja oikeuksia, vapauksia ja periaatteita, eikä sen soveltaminen vaikuta sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta, mukaan lukien tiedotusvälineiden vapaus ja moniarvoisuus, koskeviin periaatteisiin.

⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/541, annettu 15 päivänä maaliskuuta 2017, terrorismin torjumisesta sekä neuvoston puitepäätöksen 2002/475/YOS korvaamisesta sekä neuvoston päätöksen 2005/671/YOS muuttamisesta (EUVL L 88, 31.3.2017, s. 6).

14. Säilytyspalvelun tarjoajien on toteutettava asianmukaisia, kohtuullisia ja oikeasuhteisia toimenpiteitä, jotta puututaan tehokkaasti niiden palvelujen väärinkäyttöön terroristisen verkkosisällön levittämistarkoituksessa. Jos säilytyspalvelun tarjoajien palveluja käytetään terroristisen sisällön levittämiseen, niiden on toteutettava erityistoimenpiteitä palvelujensa suojaamiseksi kyseiseltä levittamiseltä. Sovitussa tekstissä yhdistetään kolme artiklaa: 3 artikla (Huolellisuusvelvollisuudet), 6 artikla (Ennakoivat toimenpiteet) ja 9 artikla (Ennakoivien toimenpiteiden käyttöä ja toteuttamista koskevat suojatoimet) yhdeksi artiklaksi "Erityistoimenpiteet". Yksittäinen säilytyspalvelun tarjoaja valitsee kyseiset toimenpiteet. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa tehdään selväksi, että säilytyspalvelun tarjoaja voi käyttää erilaisia toimenpiteitä puuttuakseen terroristisen sisällön levittämiseen, mukaan lukien automaattisia toimenpiteitä, joita voidaan mukauttaa säilytyspalvelun tarjoajan valmiuksiin ja tarjottujen palvelujen luonteeseen. Toimivaltaisen viranomaisen on voitava vaatia asianmukaisten, tehokkaiden ja oikeasuhteisten erityisten lisätoimenpiteiden käyttöönottoa, jos se katsoo, että käyttöön otetut erityistoimenpiteet ovat riittämättömiä riskeihin puuttumiseksi. Tällaisten erityisten lisätoimenpiteiden toteuttamista koskevan vaatimuksen ei kuitenkaan olisi johdettava yleiseen velvoitteeseen valvoa tai pyrkiä aktiivisesti selvittämään tosiasioita direktiivin 2000/31/EY¹⁰ 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla taikka velvoitteeseen käyttää automaattisia välineitä. Avoimuuden varmistamiseksi säilytyspalvelun tarjoajien on julkaistava vuosittain avoimuusselostukset terroristisen sisällön levittämisen torjumiseksi toteutetuista toimista.
15. Vastaanottavan jäsenvaltion roolia rajatylittävissä poistamismääräyksissä on vahvistettu ottamalla käyttöön arviointimenettely: sen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen, jossa säilytyspalvelun tarjoajalla on päätoimipaikka tai laillinen edustaja, voi omasta aloitteestaan arvioida toisen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten antaman poistamismääräyksen sen selvittämiseksi, rikkooko se asetusta tai Euroopan unionin perusoikeuskirjassa vahvistettuja perusoikeuksia vakavasti tai ilmeisesti. Vastaanottavan jäsenvaltion on arvioitava säilytyspalvelun tarjoajan tai sisällöntarjoajan esittämän perustellun pyynnön pohjalta, onko kyseessä tällainen rikkominen.

¹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/31/EY, annettu 8 päivänä kesäkuuta 2000, tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista ("Direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä") (EUVL L 178, 17.7.2000. s. 1).

16. Asianmukaisesti perusteltuja hätätapauksia lukuun ottamatta sellaisille säilytyspalvelun tarjoajille, joille viranomainen ei ole aikaisemmin antanut poistamismääräystä, olisi annettava 12 tunnin ennakkoilmoitus, joka sisältää tietoa sovellettavista menettelyistä ja määräajoista, erityisesti pienten ja keskisuurien yritysten (pk-yritysten) taakan keventämiseksi.
17. Artikla sisältöä koskevista ilmoituksista eli mekanismista, jolla säilytyspalvelun tarjoajille ilmoitetaan terroristisesta sisällöstä, jotta palveluntarjoaja voi vapaaehtoisesti tarkistaa sen omiin ehtoihinsa ja edellytyksiinsä nähden, poistetaan, mutta johdanto-osan kappaleessa selvennetään, että sisältöä koskevat ilmoitukset ovat edelleen jäsenvaltioiden ja Europolin käytettävissä.
18. Terroristinen sisältö, joka on poistettu tai johon pääsy on estetty poistamismääräysten tai erityistoimenpiteiden seurauksena, on säilytettävä kuuden kuukauden ajan poistamisesta tai pääsyn estämisestä. Tätä aikaa voidaan pidentää, jos ja niin kauan kuin se on tarpeen uudelleentarkastelua varten.
19. Jäsenvaltioiden on säädettävä säilytyspalvelun tarjoajien asetuksen säännösten rikkomisiin sovellettavista seuraamuksista. Seuraamukset voisivat vaihdella esimerkiksi vähäisissä rikkomisissa annettavista virallisista varoituksista vakavammissa rikkomisissa määrättäviin taloudellisiin seuraamuksiin. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa vahvistetaan, millaisten rikkomisten perusteella seuraamuksia voidaan määrätä ja millaiset olosuhteet vaikuttavat tällaisten seuraamusten lajin ja tason arviointiin. Säilytyspalvelun tarjoajille, jotka järjestelmällisesti tai jatkuvasti jättävät noudattamatta velvoitetta poistaa terroristinen sisältö tai estää pääsy siihen tunnin kuluessa, voidaan määrätä seuraamuksia, joiden määrä on enintään 4 prosenttia säilytyspalvelun tarjoajan kokonaisliikevaihdosta.

IV PÄÄTELMÄ

20. Neuvoston kannassa on otettu täysin huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston välillä käydyissä neuvotteluissa ja komission avustuksella aikaansaatu kompromissi. Euroopan parlamentin kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan (LIBE) puheenjohtajan pysyvien edustajien komitean (Coreper II) puheenjohtajalle osoittama 13. tammikuuta 2021 päivätty kirje vahvistaa tämän kompromissin.